

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**



МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

2. Балабанова Л. Управління персоналом: Навчальний посібник/ Людмила Балабанова, Олена Сардак,; Мін-во освіти і науки України, ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - К.: Професіонал, 2006. - 511 с.

3. Менеджмент персоналу: Навчальний посібник/ В. М. Данюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха; М-во освіти і науки України, КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2005. - 398 с.

4. Мотивация персонала: основные виды и методы. Система мотивации персонала. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://blog.iteam.ru/>

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТОМ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Савченко Т.В., к.е.н., доцент

Одеська національна академія харчових технологій

Розбудова національної соціально орієнтованої ринкової економіки та її інтеграція до світового економічного простору щільно пов'язані з проблемами міжнародної торгівлі країни, що є вагомим складовим у формуванні економічної безпеки. Враховуючи позитивні тенденції експорту зернових культур за останні роки можна стверджувати, що Україна поступово зміцнює свої позиції на світовому ринку. Тому дослідження тенденцій та факторів впливу на розвиток міжнародної торгівлі зерном набуває особливої актуальності.

Останнім часом суттєво зросли попит та пропозиція на зернові культури. Що в свою чергу спричинило позитивні тенденції у світовій торгівлі зерном та безпосереднє зростання експорту зернових культур. Розвиток міжнародної торгівлі агропродукцією дозволяє сподіватися на подальший розвиток аграрного сектору та зростання доходів аграріїв.

Світове виробництво зерна має загалом позитивні тенденції за останні десять років, що свідчить про здатність задовольнити потреби попит на продукти зернового виробництва навіть за очікуваного у найближчі 20 років щорічного збільшення населення планети на 80 млн чоловік, але збільшення вирощування зернових культур відбуватиметься за рахунок країн зі сприятливими географічними умовами [1, с. 126]. На цей процес впливають і негативні фактори такі як обмеженість земельних площ та обмеженість водних ресурсів.

Прогнозується відновлення глобальної пропозиції пшениці у 2019/20 роках, що обґрунтовується стійкими низькими міжнародними цінами на початку року та прогнозним обсягом близько 765,0 млн. тонн.

Прогноз FAO щодо світового виробництва пшениці на 2019 рік підтверджує попередній прогноз значного зростання порівняно з 2018 як нового рекорду. Очікуване відновлення виробництва в Росії та ЄС складе основну частину річного зростання у світовому виробництві. Однак набагато більші врожаї ніж минулого

року також передбачено в інших топ-виробництвах країни, включаючи Україну та Сполучені Штати. [2]

У 2018/2019 маркетинговому році Україна поставила на світовий ринок 49,7 млн. т, порівняно з 2017/18 МР зростання склало 26,1%, у 2016/17 МР поставка зерна склала 43,8 млн. т. При цьому експорт пшениці знизився майже на 9%, порівняно з попереднім маркетинговим роком, і склав 16 млн. т. У свою чергу ячменю експортували менше на 19%, до 3,6 млн. т, кукурудзи – більше в 1,6 разів, до майже 30 млн. т. [3].

У 2018 році частка зерна у структурі експорту України становила 14,8%, тобто за реалізацію зернових культур отримали на 1,2 млрд.дол. більше у порівнянні з минулим періодом [3].

У 2019/2020 МР експорт зерна може збільшитися на 7,3% порівняно з попереднім маркетинговим роком і сягнути майже 51 млн. т. Українці (при населенні 42 млн.) споживають, лише 5 млн. т продовольчої пшениці, всього зернових – 17-18 млн. т. Тому коли виробництво зерна в Україні досягає 70 млн. т, то фактично експорт може становити 50 млн. т [3].

На основі розглянутих світових тенденцій міжнародною торгівлі зерном і враховуючи важливість експорту зернових культур для економіки України пропонуємо концептуальну модель управління експортом зернових культур (рис. 1).

На стратегічному рівні концептуальна модель управління експортом зернових культур в Україні включає планування та організацію експорту, управління конкурентними перевагами та контроль за експортом зернових культур (виробничий, економічний та логістичний аспект).

Тактичний рівень управління експортом зернових культур в Україні оснований на регулюванні державної політики в галузі експорту зерна (обмеження та підтримка), дослідженні стану конкуренції на ринку торгівлі зерна (кількість гравців, пропозиція та споживання), контроль за світовими цінами на зернові культури, якість зерна (відповідність якості вирощуваного зерна державним та світовим стандартам).

Операційний рівень управління експортом перш за все спрямований на планування та контроль обсягів валового збору зернових культур та врахування факторів, що в кінцевому рівні формують якість зерна.



Рис. 1 - Концептуальна модель управління експортом зернових культур в Україні [складено автором]

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз динаміки міжнародної торгівлі зерном виявив позитивні тенденції розвитку світового ринку торгівлі зерном та значний потенціал України як важливого гравця на цьому ринку. Спостерігається стійке збільшення споживання та експорту зернових культур з останні десяти років в межах від 4 до 6 відсотків. Відсоток експорту зернових культур до виробництва в Україні складає більше 50%. Збільшення обсягів виробництва зернових культур відбувається як за рахунок збільшення посівних площ, так і з рахунок збільшення урожайності. На основі аналізу факторів та процесів, що впливають на рівень експорту зерна Україною запропоновано концептуальну модель, яка структурує їх за трьома рівнями (стратегічний, тактичний та операційний) та дозволяє узагальнити

підстави для формування системи показників як регуляторної функції реалізації потенціалу України в галузі експорту зернових культур.

Література:

1. Кушнір Н.О., Славич М.М. Сучасні тенденції розвитку України на світовому ринку зерна. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Ужгород, 2017. №29. С. 125 – 128.

2. Food Outlook - Biannual Report on Global Food Markets: веб-сайт. URL: <http://www.fao.org/3/CA6911EN/CA6911EN.pdf> (дата звернення: 30.06.2020).

3. Експортні рекорди зерна: веб-сайт. URL: <https://ambarexport.ua/blog/export-records-of-grain> (дата звернення: 30.06.2020).

ПЛАНУВАННЯ ДІЛОВОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ

Бровкіна Ю.О., к.е.н., доцент

Одеська національна академія харчових технологій

В ринкових умовах господарювання зростає роль планування, як однієї з найважливіших функцій управління діловим розвитком компанії. Особливо актуальним встановлення планів є для об'єктів, що працюють у складі потужної торговельної мережі основним напрямком роботи якої є реалізація продуктів харчування. Такі торговельні об'єкти зазвичай відрізняються високим ступенем чутливості попиту до будь-якої зміни зовнішнього середовища, починаючи від погодних умов та закінчуючи макроекономічною ситуацією в країні. Оцінка за допомогою планування дозволяє вчасно реагувати на зміну зовнішньої ситуації, та запобігати зайвим витратам. Саме планування дозволяє оцінювати ефективність роботи кожного елементу складної системи торговельної мережі, встановлювати раціональні обсяги необхідних ресурсів (товарів, персоналу, торговельних площ, складських приміщень тощо).

Одним з головних напрямків планування торговельного підприємства є планування збуту. Багато сучасних торговельних мереж окрім перепродажу займаються також просуванням продукції власних виробництв, що вимагає додаткових розрахунків, пов'язаних із встановленням відповідних планів. В такому випадку суть процесу планування збуту полягає у дослідженні кон'юнктури ринку і можливості підприємства виробляти перспективну продукцію, що користується попитом, а також у формуванні планів продажу, на основі яких формуються плани постачання і виробництва. Досконало побудована система організації та контролю збуту продукції має забезпечити конкурентоспроможність підприємства [1].

На торговельних об'єктах, які знаходяться у складі потужних мереж, від налагодженого процесу планування залежить робота кожного структурного підрозділу. Сукупний щомісячний план продажів по департаменту і об'єднанню збирається аналітиком відділу бізнеспланування за 10 робочих днів до початку

17	КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТОМ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	42
	Савченко Т.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
18	ПЛАНУВАННЯ ДІЛОВОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ	46
	Бровкіна Ю.О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
19	УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	48
	Басюркіна Н.Й., д.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
20	СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ	51
	Лашутіна В.О., НУ «Одеська морська академія», м. Одеса	
21	РОЛЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ	54
	Руммо В.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
22	ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНАКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ	56
	Работін Ю.А., к.е.н., ст. викладач, Неустроєв Ю.Г., к.е.н., доцент, Сіпаренко Р.О., ОНАХТ, м. Одеса	
23	ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	60
	д.е.н., проф., голов. н.с. Андрєєва Н.М., к.е.н., н.с. Тютюнник Г.О. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
24	ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ СКОРОЧЕННЯ ВІДТОКУ КАПІТАЛУ	64
	Лайко О.І., д.е.н., с.н.с., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
25	МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ЯК РЕГУЛЯТОРИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	67
	Талпа В.П., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
26	ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА УПРАВЛІННЯ ХАРЧОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	70
	Немченко Г.В., аспірант, асистент, ОНАХТ, м. Одеса	
27	БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ ТА СОЦІАЛЬНО - ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	71
	Рогатіна Л.П., д.е.н., доцент, Неустроєв Ю.Г., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
28	ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	74
	Андрющенко Є.Г., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	
29	РОЛЬ ПОЗИКОВИХ КОШТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	76
	Суханова К.Є., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	
30	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНДИКАТОРНОГО ПІДХОДУ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	82
	Згадова Н.С., к.е.н., доцент, ОНАХТ, Кравченко Ю.І., магістрант, ОДАУ, м. Одеса	
31	УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	86
	Криницька О.О., к.е.н., доцент, Ткачук Т.І., к.е.н., доцент, Павленко А.М., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	
32	ТОРГОВІ МАРКИ ТА СПОРТИВНИЙ БРЕНДИНГ	87
	Дружкова І.С., к.і.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
33	РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ НАПОЇВ ЗБАГАЧЕНИХ ОБЛПІХОВИМ ЕКСТРАКТОМ	91
	Тележенко Л.М., д.т.н., професор, Самочернова Є.О., магістрант, Чебан М.М. аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	